

L'ARTISTA QUE SIGNA NARCÍS COMADIRA

JAUME SUBIRANA

Aquest temps de telèfons mòbils per no dir-se res i grans aliances bancàries per acomiadar la gent podent explicar que es va a més no sembla gaire bon paisatge de fons per a les utopies. Temps d'utopia va ser, per exemple, el Renaixement, i és en ell —després de Grècia, és clar— que hem après que l'individu es va atorgar les més ambiciosos fronteres: fou en ell que ser artista volia dir ser músic i pintor i poeta, i haver llegit críticament els pares de l'Església i saber geometria i poder recitar els clàssics, tot alhora.

Narcís Comadira va néixer a Girona l'any 1942, va passar pel seminari i per Montserrat, va iniciar estudis d'arquitectura, es va llicenciar en Història de l'art, va anar a Londres a ensenyar i ha acabat vivint en un costerut carrer de Barcelona. Però, per diverses raons, un pot tenir la impressió que en venir al món es va equivocar de lloc i, sobretot, de segle: pintor i poeta i dramaturg i viatger i gastrònom, pinta objectes amb l'ànima suspesa d'un Morandi, verseja amb l'oïda i la destresa d'un trobador occità, escriu obres de teatre burgès intel·ligent i tasta els plats i mira els llocs amb un paladar i uns ulls que són murrís però alhora molt més amorosos que els de Pla. Ja em diran vostès si no anava errat, doncs, venint a parar a aquest país del romànic i en aquest temps dels parcs temàtics. Però el cas és que, en aquest equivocar-se, al llarg d'aquest ja prou llarg error, Narcís Comadira ha escrit i ha publicat una dotzena de llibres de versos que l'han convertit en un dels noms indiscutibles a totes les

travesses sobre la millor poesia catalana actual: del primeríssim *La febre freda* (1966) a l'últim *Usdefruit* (1995), passant per *Enigma* (1985) i *En quarantena* (1990), dos títols de referència que acumularan diversos premis, i passant també per un primer aplec d'obra completa (*La llibertat i el terror*, 1981) i una antologia (*Somnis i runa*, 1992, a càrrec de Rossend Arqués). En aquest error ha traduït força, també, sobretot de l'italià i sobretot poesia —alguns esperem de fa temps la seva promesa versió dels *Cants* de Leopardi—. En aquest error va escriure un magnífic text sobre la seva ciutat natal: *Girona. Matèria i memòria* (1989). I en aquest error es va posar relativament tard a escriure teatre i va resultar que *La vida perdurable* (1992) rebé un premi de la crítica al millor text de la temporada.

Comadira, que alguna vegada s'ha definit com un mandrós, va construït sense gaire rebombori públic però sense pausa una obra complexa i coherent, on amb el pas dels anys es veu més clarament com els diversos àmbits de treball s'articulen i s'enriqueixen. Si la seva poesia impressiona quan hom la mira en conjunt pel seu continuat procés de depuració i enriquiment, resulta igualment que les traduccions de les antologies de poesia italiana per a la MOLU o dels himnes cristians llatins antics ressonen magníficament en els seus versos coetanis, i que la seva obra pictòrica dels darrers anys reclama una exposició prou representativa per mostrar fins a quin punt, lluny de ser el *hobby* d'un diletant, comparteix amb els

FOTO: JOSEP BOU

Narcís Comadira al seu estudi de Barcelona

versos de l'artista la força dels contrastos i la bellesa de l'equilibri mental d'una utopia mediterrània il·luminada amb colors bàsics, igual que resulta que l'aplec d'alguns dels articles amb què col·labora a diversos mitjans de comunicació va esdevenir un dels llibres d'assaig més suggestius dels darrers anys sobre la cultura catalana i el que podem arribar a ser com a país sota el títol de *Sense escut* (1998). No deu ser una casualitat que aquest llibre tan discretament traspasat a la vida somorta de les bibliografies comenci precisament sota el primer dels arcs de la Loggia dei Lanzi, a Florència, evocant les ombres de Miquel Àngel i Cellini. Ja ho he avançat abans: jo veig Narcís Comadira més com un cavaller del Renaixement que no com un "poeta català", aquesta etiqueta entranyable amb tant de pedigrí i tan poc valor de canvi.

A la "Nota de l'autor" de *La llibertat i el terror*, en un text repetidament citat per la seva significació, Comadira va deixar escrit: "L'única cosa que m'importa és la vida i una certa vida difícil d'obtenir, i cada dia més. La felicitat que es desprèn de la identitat d'un mateix amb ell mateix i amb aquesta vida és l'única cosa que busco". I unes línies

més enllà afegeix: "*Entre la llibertat i el terror corre la meua poesia, gairebé sempre ajudada per la inspiració o per l'encàrrec. Gairebé mai per la decisió de la voluntat*". Han passat els anys, i el pas pel cingle que descomparteix —o que uneix, segons com ho mirem— llibertat i terror s'ha anat allargant: la fràgil, la petita felicitat possible, l'humaníssima esgarrifança pel sentit, el miratge de les ciutats, la bardissa dels afectes són —com eren— en aquests poemes inèdits que Comadira ens avança: els versos mantenen la nitidesa d'aquell enunciat antic, però hi incorporen —com ha anat fent als darrers llibres— un què de la voluntat que els densifica i els afina, tot alhora. L'escriptor es torna artista, i avança enrere pels camps dels temps.

JAUME SUBIRANA (Barcelona, 1963) és escriptor i doctor en Filologia Catalana. D'entre els seus llibres de creació destaquen *Final de festa* (premi Carles Riba 1988), *El rastre de l'animal més lliure* o *Per a què serveix un escriptor?* A més, ha editat diverses antologies i monografies, va codirigir el cd-rom *Dotze sentits. Poesia catalana d'avui* i ha coordinat amb Glòria Bordons el manual *Literatura catalana contemporània*. Té en premsa l'estudi *Josep Carner: l'exili del mite* (premi Ferran Soldevila 1999).